

Dosarul nr. 2ra-1610/17

Instanța de fond: Judecătoria Orhei – A. Plamadeala

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – L. Bulgac, D. Manole, G. Dașchevici

DECIZIE

27 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Iulia Sîrcu,
Ion Druță, Nicolae Craiu,
Luiza Gafton, Maria Ghervas,

examinând recursul, declarat de către Galina Omelici în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Galina Omelici împotriva lui Gheorghe Eni cu privire la încasarea datoriei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2017, prin care s-a respins apelul declarat de Galina Omelici, s-a menținut hotărârea Judecătoria Orhei din 18 iulie 2016,

CONSTATĂ :

La 02 martie 2016 Galina Omelici a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Gheorghe Eni cu privire la încasarea datoriei 76 600 lei, repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei și cheltuielilor de judecată (f.d.2-3).

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 03 martie 2014 Gheorghe Eni a împrumutat de la concubinul ei Oleg Teleghin suma de 76 600 lei, a întocmit recipisă prin care s-a obligat să întoarcă suma dată la 31 martie 2014. În termenul stabilit Oleg Teleghin a solicitat întoarcerea împrumutului, fiind bolnav de o maladie incurabilă și având nevoie de bani pentru efectuarea unei intervenții chirurgicale, însă Gheorghe Eni nu a întors datoria. Oleg Teleghin la data de 14 ianuarie 2015 a întocmit un testament, prin care a testat toată averea sa ei, iar la data de 04 iulie 2015 Oleg Teleghin a decedat. Reclamanta menționează că, este moștenitoare testamentară a lui Oleg Teleghin, inclusiv a drepturilor și obligațiilor patrimoniale ale acestuia, primind la data de 10 august 2015 certificatul de calitate de moștenitor, ceea ce îi acordă dreptul solicitării de la pârât a sumei împrumutate de

către concubinul său. La data de 28 ianuarie 2016 în adresa lui Gheorghe Eni a expediat o cerere prealabilă, prin care i-a solicitat întoarcerea datoriei. Pârâtul a refuzat să primească cererea, motiv pentru care s-a adresat în instanță. Reclamanta susține, că în rezultatul acțiunilor ilegale ale pârâtului i s-a cauzat un prejudiciu moral în sumă de 50 000 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Orhei din 18 iulie 2016 a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Galina Omelici. (f.d. 44-45)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2017 s-a respins apelul declarat de către Galina Omelici și s-a menținut hotărârea Judecătorei Orhei din 18 iulie 2016. (f.d. 70, 71-73)

La 19 iunie 2017 Galina Omelici a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2017, solicitând casarea hotărârilor judecătorești, cu pronunțarea unei hotărâri de admitere integrală a acțiunii. (f.d. 130-132)

În motivarea cererii de recurs recurenta a invocat că instanțele de judecată au interpretat în mod eronat legea și în acest sens au aplicat eronat normele de drept material, ea neavând pe altă cale posibilitate să-și apere interesele.

În conformitate cu art. 434 alin. (1), (2) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 23 februarie 2017, expediată părților prin intermediul oficiului poștal la data de 07 martie 2017 în lipsa dovezii de recepție. Galina Omelici a primit copia deciziei la data de 13 iunie 2017, conform cererii depuse la Judecătoria Orhei cu privire la eliberarea copiei deciziei Curții de Apel Chișinău. (f.d.76)

În aceste circumstanțe recursul, după la data de 19 iunie 2017 , se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 06 septembrie 2017 a considerat recursul admisibil.

În conformitate cu art. 441 CPC, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza

referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

Galina Omelici potrivit testamentului din 14 ianuarie 2015 este moștenitoare testamentară a întregii averi, care la momentul decesului lui Oleg Teleghin îi aparținea defunctului, indiferent unde se află și din ce este alcătuită. (f.d.7) Testamentul presupune moștenirea atât a drepturilor cât și obligațiilor patrimoniale ale defunctului. Oleg Teleghin a decedat la 04 iulie 2015. (f.d.5)

La data de 10 septembrie 2015 Galina Omelici a depus declarație la notar prin care a indicat că acceptă succesiunea: averea defunctului compusă din instrumente tehnice, mobilă, tehnică de casă electrică, materiale de construcții, mijloace bănești, datorii bănești. (f.d.9)

Drept mijloc bănesc Galina Omelici indică două recipise eliberate de Gheorghe Eni lui Oleg Teleghin la 03 martie 2014 din care rezultă că acesta datorează lui Oleg Teleghin suma de 76 600 lei. (f.d.8)

Notarul a eliberat Galinei Omelici certificat de calitate de moștenitor (f.d.6). Suplimentar, la 05 septembrie 2016 notarul a informat-o pe Galina Omelici că certificatul de moștenitor testamentar după decesul lui Oleg Teleghin poate fi eliberat după prezentarea unei hotărâri judecătorești irevocabile prin care va fi confirmată datoria cet. Gheorghe Eni către Oleg Teleghin. (f.d.67)

Potrivit art.1558 Cod Civil, dacă nu s-a făcut dovada existenței unor bunuri în patrimoniul defunctului ori determinarea acestora necesită operațiuni de durată și moștenitorii solicită să li se stabilească numai calitatea, se poate emite certificat de calitate de moștenitor. În certificatul de calitate de moștenitor se menționează că acesta nu are valoarea unui certificat de moștenitor și că poate fi utilizat numai pentru dobândirea actelor necesare pentru a dovedi existența bunurilor ce compun patrimoniul succesoral, urmând ca certificatul de moștenitor să fie eliberat ulterior. Această calitate poate fi dovedită numai în cazul acceptării în termen a moștenirii, în caz contrar moștenitorul fiind străin de moștenire prin neacceptare.

Conform acestor prevederi legale certificatul de calitate de moștenitor stabilește doar calitatea acestuia, fiind un act care permite valorificarea unor drepturi patrimoniale, inclusiv și prin sesizarea instanțelor de judecată.

Astfel, Galina Omelici la data de 28 ianuarie 2016 l-a somat pe Gheorghe Eni să returneze datoria către moștenitor, dar acesta nu a recepționat somația, fiind plecat din țară. (f.d.24-25)

La 02 martie 2016 Galina Omelici s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune de încasare de la Gheorghe Eni a sumei, care acesta o datorează lui Oleg Teleghin și a cărui moștenitor testamentar ea este, dar instanțele, fără a judeca cauza în contradictoriu, i-au respins acțiunea pe motiv că certificatul de calitate de moștenitor nu oferă dreptul de a urmări datoria lui Gheorghe Eni față de defunctul Oleg Teleghin.

Aici Colegiul reține, că concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare este prematură, ori instanțele nu l-au citat legal pe Gheorghe Eni în scopul stabilirii dacă acesta datorează defunctului Oleg Teleghin careva sume de bani și nu au verificat cum moștenitorul își poate valorifica dreptul asupra acestor bani.

Atât în prima instanță cât și în instanța de apel citațiile remise lui Gheorghe Eni au fost restituite emitentului cu mențiunea „plecat” (f.d.23,49-50,57-58). Prin urmare Gheorghe Eni nu a fost citat legal în instanțele de judecată. Din corespondența anexată rezultă că el nici nu cunoaște despre litigiul judiciar și nu este cunoscută poziția lui față de acest litigiu.(f.d.25)

Astfel, hotărârile adoptate sunt lovite de nulitate, întrucât au fost pronunțate în contradictorie cu persoana care nu a fost informată despre existența litigiului și nu a fost citat legal nici la o instanță.

Aici instanța de recurs menționează că procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, care presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

Instanțele ierarhic inferioare, neasigurând contradictorieta în proces s-au expus asupra litigiului din oficiu, ceea ce duce la încălcarea art.6 CEDO prin neasigurarea unui proces echitabil.

Cu referire la dispozițiile enunțate, instanța de recurs remarcă că conform art. 6 § (1) al Convenției, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială.

În cauza */Grozescu vs România/* Curtea Europeană a menționat că părțile în proces trebuie să aibă posibilitate să aprecieze și să comenteze relevanța concluziilor și argumentele părții adverse, iar lipsa dezbaterii în contradictoriu constituie o încălcare a procesului echitabil.

Sub aspectul celor relatate, fiind cert că instanțele de judecată au examinat cauza cu încălcarea normelor de procedură, instanța de recurs este în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unui asemenea act de dispoziție și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Potrivit art. 432 alin. (3) lit. b) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Prin urmarea, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Se admite recursul declarat de către Galina Omelici.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2017 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Galinei Omelici împotriva lui Gheorghe Eni cu privire la încasarea datoriei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

judecători

Ion Druță

Nicolae Craiu

Luiza Gafton

Maria Ghervas